

використання адекватних мовних структур під час спілкування відповідно до ситуації. Стратегічна компетенція дає можливість знайти вихід із складних ситуацій у разі недостатнього рівня володіння іноземною мовою, або браку досвіду спілкування в іншомовному середовищі. Але саме у таких ситуаціях спрацьовує змістова комунікативна складова, яка допомагає налагодити спілкування і досягти певного комунікативного результату. Дискурсивна компетенція характеризує здатність поєднувати різні висловлювання і комунікативні функції в рамках дискурсу.

Компетентність у галузі усної та письмової іншомовної комунікації сьогодні є одною з найбільш важливих професійних якостей сучасного фахівця. Комунікативна компетенція вважається одним з найважливіших факторів успіху інноваційної діяльності та однією з ключових складових інноваційного потенціалу фахівця. Таким чином, іншомовна комунікативна компетенція в контексті професійної комунікації набуває особливу актуальність на сучасному етапі з метою подальшого практичного застосування в системі підготовки майбутніх спеціалістів сфери харчування та торгівлі.

А.О. Борисова, канд. психол. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

А.О. Колесник, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Мануськова, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Завдання «вчити вчитися» передбачає чітке керівництво самостійною роботою з боку викладача. Треба мати на увазі, що самостійна робота в умовах ЗВО є лише відносною самостійною роботою. Студенти відчувають на собі непрямий вплив з боку викладача, який поширюється навіть на третій, творчий рівень самостійної роботи. Викладач відбирає і препарує матеріал для самостійної роботи належним чином, позначає конкретну мету засвоєння щодо даної порції матеріалу і розвитку навичок і умінь, він вказує на відповідне джерело інформації, яким студенти можуть користуватися, працюючи самостійно, і, нарешті, озброює студентів необхідним інструментарієм, завдяки якому самостійна робота протікає успішно і поступово формується методика студентів. При цьому сам викладач залишається як би за «завісою», що дозволяє студентам відчутти себе справжніми суб'єктами навчання.

Джерела інформації, матеріальна основа самостійної роботи студентів – це перш за все підручники, що містять граматичні та лінгвокраїнознавчі довідники, двомовний словник, тексти і лінгфонний практикум. Серед джерел інформації також і тексти підручника, які можуть виступати в ролі довідника. Студентам слід прищеплювати ставлення до тексту, як до джерела, що є не тільки носієм змістовно-сислової інформації, а також лінгвістичної. В тексті лексико-граматичний матеріал наданий в природних, продиктованими комунікативними завданнями зв'язках. Слід спонукати студентів к дослідницькому пошуку, для того щоб вони навчилися отримувати з тексту потрібну інформацію.

Матеріал в цих довідниках і словниках відібраний і препарований відповідно до програми для даного курсу і спеціальності і співвіднесений з можливостями студентів і їх досвідом в іноземній мові в умовах немовного ЗВО. Всі пояснення зроблені в доступній формі, адресатом їх є студент, який і зможе використовувати їх в самостійній роботі.

Названими джерелами інформації студенти можуть користуватися індивідуально, а також в парній роботі, коли поперемінно один зі студентів виступає в ролі викладача (він задає питання, спираючись на відповідні джерела інформації), другий – в ролі студента (він відповідає на питання, також користуючись тим же джерелом інформації). Ця робота на основі тексту джерела інформації відповідає в основному відтворюючому рівню самостійної роботи, а також напівтворчому, лише окремі студенти досягають творчого рівня.

У розпорядження студентів надаються такі дидактичні засоби, які допомагають самостійно оволодіти мовою і методикою одночасно: завдання до вправ, пам'ятки, навідні запитання, опори і ключі. Всі вони в сукупності складають методичний інструментарій студентів, який, в свою чергу, і допомагає найбільш ефективно оволодіти мовою.

Всі дидактичні засоби керівництва самостійною роботою сприяють як більш міцному засвоєнню мови, так і формуванню методики студентів.

Хоча самостійна робота передбачає, що студент перебуває «наодинці з собою», а в іноземній мові на першому місці – спілкування з людьми, партнерство. Але, наприклад, читання про себе (в самій назві цієї форми читання відображений її самостійний характер) виконується читачем наодинці з собою, отже, самостійна робота йому цілком відповідає. Читання вголос, яке виконує в навчальному процесі підготовчу роль по відношенню до читання про себе, може також частково здійснюватися у вигляді самостійної роботи. Що стосується експресивних мовних форм – говоріння і письма, то важливо

розрізняти підготовлену і непідготовлену форми мови; остання, що припускає безпосереднє спілкування і вплив на співрозмовника, повинна відбуватися в присутності викладача і інших студентів. Викладачем вимальовуються певні ситуативні умови, і студенти без підготовки в часі висловлюють свою думку з приводу даних умов. Однак щоб безпосереднє спілкування відбулося, необхідна інтенсивна робота в підготовленій речі; вона відбувається індивідуально і самостійно. Письмова мова, тобто вираз своїх думок в письмовій формі, відбувається самостійно і індивідуально. Студент переробляє факти і події, про які він хоче комусь повідомити, поряд з перебором і, в кінцевому підсумку, відбором мовного матеріалу. Навчання графіці та орфографії відбувається в основному в присутності викладача.

Велике місце самостійній роботі відводиться і під час оволодіння мовним матеріалом, завдяки її активізуючій ролі відбувається більш міцне засвоєння лексико-граматичного матеріалу і розвиток гнучких лексико-граматичних навичок. Таким чином, самостійна робота органічно вписується в навчальний процес; вона повинна мати місце на всіх етапах навчання та обсяг її повинен поступово збільшуватися.

О.М. Варипаєв, канд. філос. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ФІЛОСОФІЯ ЇЖИ УКРАЇНСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Філософія їжі українського Середньовіччя та звичаї харчування загалом наслідували релігійно-церковним приписам епохи. Виразною ментальною рисою тут стає споживання продуктів, які були вирощені на своїй землі, оскільки торгові шляхи були все ж менш поширеними, ніж у Західній Європі.

Харчування українців в часи Київської Русі, як свідчать дані археологічних та етнографічних досліджень, загалом відповідало загальноєвропейському паттерну релігійно зумовленого харчування.

Оскільки пісна їжа вживалася протягом близько двохсот днів на рік, вона й визначала харчові звички переважної більшості населення. Раціон формувався у відповідності до природно-кліматичних умов та напрямків господарської діяльності, більш прохолодна погода сприяла більшій калорійності їжі та питва. Головна роль ще до цього періоду належала продуктам із зернових культур, хлібу та різноманітним кашам.